

Nr 207.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 26 augusti 1914.

» » » i andra kammaren den 26 augusti 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående åtgärder för beredande av bättre vård i vissa fall åt barnsängskvinnor jämte nyfödda barn.

(Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtanden nr 1 och 7.)

(Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 6.)

Till Konungen.

Inom riksdagen hava väckts motioner i syfte att dels bereda mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn tillfälle att vid tiden omkring förlossningen erhålla tjänlig vård utom hemmet å för ändamålet anordnad plats, dels i övrigt genom utgivande av ersättning för direkta omkostnader vid förlossningar i hemmet — för barnmorska m. m. — tillförsäkra mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn den vård, som dessa till befordrande av släktets sundhet och hälsa behöva.

Ehuru genom de i lagen om arbetarskydd av den 29 juni 1912 intagna bestämmelser om beredande av ledighet åt i industriellt arbete anställda kvinnor under viss tid före och efter barnsbörd samt genom det av 1912 års riksdag på framställning av Eders Kungl. Maj:t beviljade anslag till sjukkassor, som lämna moderskapsunderstöd i någon mån hjälp beretts åt barnsängskvinnor i mindre goda ekonomiska omständigheter, återstår dock enligt riksdagens mening härvidlag ett stort fält för verksamhet från statens sida, i vars intresse det givetvis måste

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 14 saml. 63 häft. (Nr 207—208.) 1

ligga att söka åstadkomma en tillfredsställande och snar lösning af hit-hörande utan tvivel mycket betydelsefulla frågor. I likhet med motionärerna har riksdagen trott sig finna, att spörsmålet om tillförsäkrandet av *en god vård* åt obemedlade barnsängskvinnor och deras nyfödda barn i främsta rummet bör vinna beaktande, då detta säkerligen äger stor betydelse för såväl individen som hela vårt folk. Och då, såsom i motionerna närmare framhållits, den vård, som under nuvarande förhållanden ofta kommer de obemedlade barnsängskvinnorna till del, obestriddigen är otillfredsställande, har det, i betraktande av frågans vikt, synts riksdagen som vore tiden inne för att i sagda avseende söka åvägabringa mera betryggande förhållanden. Ej heller får i detta sammanhang förbises den oroande omständigheten, att nativiteten i vårt land för närvarande är synnerligen låg och väl sannolikt under en följd av år kommer att så förbliva. Det lärer sålunda även av detta skäl ligga särskild makt uppå, att man på bästa möjliga sätt sörjer för vården av det antal individer, som födas, för att genom danandet av kraftigare och livsdugligare medborgare söka i någon mån ersätta vad som brister i avseende på befolkningsmängden.

Till främjande av den med motionerna åsyftade bättre vården av ifrågasvarande kvinnor och deras späda barn hava motionärerna i första hand ifrågasatt upprättande av s. k. barnbördshem i städerna och på landsbygden och i andra hand anordnande av fri barnmorskehjälp och annan vård, då förlossning sker hemma. Det synes emellertid riksdagen, som vore kravet på sistberörda slag av vård det, som i främsta rummet borde tillgodoses. Det torde nämligen i de flesta obemedlade familjer, såväl i städerna som framför allt på landet, vara fallet, att hustrun före den väntade barns-börden, även med utsikt att få komma under sakkunnig behandling i ett välordnat barnbördshem, likväl helst ser, att hon får kvarstanna i hemmet och där föda sitt barn, i trots av de mindre gynnsamma förhållanden i fråga om utrymme, bekvämlighet och lugn, hennes eget hem kan ha att erbjuda. Hänsyn måste nämligen tagas till en sådan kvinnas vana vid förhållandena i hemmet, hennes omtanke om man och barn, vilkas nödvändiga behov under hennes frånvaro kunna bliva försummade, samt den omständigheten, att för ett flertal kvinnor, särskilt av den jordbrukande befolkningen, en barnsbörd i regel ej är förenad med större obehag eller längre tids svaghet.

Rörande sättet, varpå en dylik vård i hemmen lämpligen kunde ordnas, vill riksdagen först och främst i anslutning till vad motionärerna

föreslagit framhålla betydelsen av fri barnmorskehjälp för obemedlade, men även fästa uppmärksamheten på den stora vikten av att barnsängskvinnor i obemedlade familjer vid barnbördstillfällen erhålla hjälp av dugliga kvinnliga biträden, som kunna gå till handa ej blott vid vårdandet av modern och hennes barn, utan även under hennes nedsatta tillstånd vid hemmets behöriga skötsel i övrigt. Riksdagen vill jämväl påpeka, hurusom enbart ekonomisk hjälp, enligt vad erfarenheten visat, vid många tillfällen ej kan lända till åsyftat gagn, enär hustrun, i stället för att med användande av moderskapsunderstödet sköta sig själv och barnet samt njuta en nödvändig vila, av familjens bekymmersamma ekonomi nödgas, så fort hennes krafter medgiva, lämna bädden och deltaga i arbetet, ofta till obotlig skada för sig själv och hemmet. I sådana fall torde hjälpen i form av ett dugligt kvinnligt biträde i hemmet vara ovärderlig, något, varom för övrigt erfarenheten från andra länder kan upplysa. Då denna form av hjälp jämväl torde vara förhållandevis ej blott billig, utan även lätt att ordna, synes den förtjäna att framhållas.

Emellertid torde frågan om vården av obemedlade barnsängskvinnor ej kunna lösas endast genom anordnande av bättre vård i hemmen. Förhållandena kunna ju vara sådana, att vistelsen i hemmet av en eller annan anledning är alldeles olämplig. Detta torde oftast blifva fallet i industrisambällen, där dels de arbetande kvinnorna på grund av arten av sitt arbete i fysiskt avseende vanligen äro mindre väl rustade för att lyckligt och lätt genomgå en förlossnings besvärligheter, och där förlossningen ofta betecknar en fysiologiskt betänklig kris, dels ock en del av de uti motionerna avsedda kvinnorna äro ogifta och sakna den nödvändigaste hjälp och vård. För dessa slag av kvinnor torde vården helst böra lämnas utom hemmen. Och den farhågan, att man genom beredandet av bättre vård åt de ogifta mödrarna och deras barn skulle på ett obehörigt sätt premiera de fria förbindelserna, torde äga lika litet berättigande som den åsikten, att man genom försummande i detta avseende av ifrågavarande kvinnor och deras späda barn skulle verka för moralens höjande. Härom må emellertid råda vilken mening som helst, med säkerhet kan dock sägas, att samhället är i stort behov av de individer, som födas, och har förpliktelse att på bästa sätt sörja för vården av såväl de utom äktenskapet födda späda barnen, som deras mödrar. Att sålunda även frågan om införande i vårt land av barnbördshem i någon form med snaraste bör komma under behandling synes riksdagen uppenbart, i all synnerhet som vi i detta avseende torde stå efter flera

av våra grannländer. Utan att kunna närmare ingå på frågan om sättet för denna sist behandlade frågas lösning, vill riksdagen härvidlag endast som sin åsikt framhålla, att, om dylika hem skola inrättas, de lämpligen synas böra omhändertagas av landstingen att ordnas i samband med dessas verksamhet för sjukvården inom länen. Ty, ehuru det förtjänar betonas, att barnsörden till sin natur i allmänhet icke kan räknas såsom en sjukdom, torde det likväl enligt riksdagens mening ej kunna bestridas, att vården av barnsängskvinnorna och de späda barnen i mångt och mycket kräver vidtagandet av samma hygieniska och sanitära anstalter som de vid sjukvården brukliga, och att dessas ombesörjande lämpligen kan anförtros åt ett och samma organ, i detta fall landstingen, med ekonomiskt understöd från såväl staten som kommunerna.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t — antingen i sammanhang med pågående utredning angående införande av obligatorisk sjukförsäkring eller oberoende därav — täcktes föranstalta om utredning, huruvida och i så fall vilka åtgärder böra vidtagas för att i huvudsaklig överensstämmelse med vad här ovan yttrats dels tillförsäkra mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn den vård vid förlossningar i hemmet, som dessa till befordrande av släktets sundhet och hälsa behöva, dels i övrigt bereda mindre bemedlade barnsängskvinnor jämte nyfödda barn tillfälle att vid tiden omkring förlossningen i händelse av behov erhålla tjänlig vård utom hemmet å för ändamålet anordnad plats.

Stockholm den 26 augusti 1914.

Med undersätlig vördnad.
